

Beda Hallberg är tidernas hallänning

Beda Hallberg (1869-1945), född på Presse Gård i Onsala och skapare av Majblomman, framröstades 2004 till "Tidernas hallänning" och är något av Kungsbackas stolthet. Hennes insatser för fattiga och sjuka barn i Sverige och internationellt inger beundran och respekt. Hennes minne vårdas och det finns en byst uppsatt, väl synlig från Onsalavägen, vid gården där hon föddes.

Majblomman – eller Första majblomman som den hette till 1998, då namnet förkortades – har varit och är ett säkert vårtecken ända sedan 1907, då den såldes för första gången och blev en succé direkt: 139 000 blommor fann köpare.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning beskrev premiären i följande entusiastiska ordalag:

"Den blå blomman har vunnit en seger. Hela staden hyllar den. Övferallt, hvar man kommer, ser man den på rockslag och kappor, i halsdukar och scholar- Affärsmännen, tjänstemännen, arbetare, gubben och barnet, konduktören i spårvagnen, polisen, kajåkaren, kusken – alla bär blomman och känner i luften att alla äro glada över att få vara med. Det är idealet bland idéer: enkel, entusiasmerande och gifvande."

SPRIDD INTERNATIONELLT

Det är förstas i Sverige, där den skapades, som Majblomman har haft störst betydelse men den har sålts på många andra håll i världen som i USA och i Indien och 1916 såldes 400 000 Majblommor på Cuba. Internationella blommor lanserades också i Finland, Norge, Danmark, Holland, Belgien, Ryssland, Tyskland, Österrike, Schweiz, Italien, Frankrike, England, Estland och Algeriet. Förutom i Sverige säljs Majblomman fortfarande i de nordiska länderna. I Sverige sålde mer än 100 000 barn mellan 9 och 12 år majblommor 2009 för 49,5 miljoner kronor.

Beda Hallberg blev 1919 huvudman i Nationalföreningen mot tuberkulos och då var Majblomman redan skapad, men det var framförallt just i kampen mot folksjukdomen som Beda Hallberg var engagerad och det gällde både vuxna och barn, men de fattiga barnen var förstas mest utsatta. Den tidens fattigvård låg på en nivå långt under det sociala skyddsnät, som senare växte fram i landet. Behoven var oerhört stora. I Göteborg var till exempel tuberkulos orsaken till 25 procent av alla dödsfall i staden och 50 år senare var tuberkulos fortfarande den vanligaste dödsorsaken i Sverige efter åldersdödligheten. Våldigt många unga människor föll offer för sjukdomen.

IDÈN FRÅN DOTTERN

Idén till Majblomman fick Beda Hallberg från sin dotter Margot som på Gustaf Adolfsdagen 1906 kom hem med en liten pappsköld på kappan. Den hade flickan köpt på vägen hem från skolan för 10 öre istället för att lägga pengarna på godsaker. Dagen efter tog Beda Hallberg hand om den lilla pappskölden och den blev förebilden till Majblomman.

När Beda Hallberg lanserade idén möttes hon av skepsis och när hon ville beställa 100 000 exemplar stötte det på motstånd, men redan första försöket överträffade alltså den siffran med råge och blomman blev en större framgång än hon själv hade vågat hoppas.

MÅNGA UTMÄRKELSER

Beda Hallberg var mycket medveten om den betydelse som publiciteten hade för Majblommans framgång och var duktig på att skapa uppmärksamhet, men utan att framhålla sig själv. Det var Majblomman och dess syften som var det viktigaste. Det hindrar inte att hon också själv blev föremål för uppmärksamhet och erhöll många utmärkelser för sina insatser:

- 1909: ledamot av internationella förbundet mot tuberkulos
- 1913: hedersledamot av Norska Kvinnors Sanitetsförening
- 1914: tilldelades kungliga medaljen Illis quorum meruere labores, 8:e storleken.
- 1919: huvudman i Nationalföreningen mot tuberkulos
- 1931: hedersledamot av Majblomman Corporation of America, Women's Missionary Soc, Vasaorden S:t Erik och Vasaordens Barnklubb Nr 1 i New York
- 1932: tilldelades av Kung Kristian X av Danmark en kunglig belöningsmedalj
- 1936: hedersledamot av Första Majblommans centralkommitté
- 1938: statspension för att hon hade byggt upp och utvecklat verksamheten med energi och organisatorisk förmåga.

700 LOKALFÖRENINGAR

Majblomman har cirka 700 lokalföreningar i Sverige och har förändrat sin inriktning efter nya behov som uppstått. Det satsas på forskning om barn och deras situation, ordnas sommarläger och drivs frågor som att kommunerna inte ska tillåta dolda avgifter i skolan. Landstingen ska betrakta glasögon som medicinsk behandling. Kommunerna måste enligt Majblomman ta ansvar för barn även under det elva veckor långa sommarlovet.

Det framstår som frågor helt i Beda Hallbergs anda.

Lars Wenander

